Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 19 marca 1934 r. 1027.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

Przemówienie nowego posła łotewskiego w Kownie na temat współpracy państw bałtyckich. "Liet.Aidas" Nr.61 /III.1934/: 15 marca nowy poseł łotewski w Kownie p.Ekis wygłosił z okazji wręczenia swych pism uwierzytelniających prezydentowi Smetonie przemówienie w sprawie współpracy państw bałtyckich. P.Ekis oświadczył, że wszystkie swe wysiłki skieruje w kierunku coraz ściślejszej współpracy narodu łotewskiego i litewskiego. P.Ekis wyraził przekonanie, że wzajemne zrozumienie potrzeb obu narodów może jedynie ułatwić rozwój stosunków pomiędzy Litwą a Łotwą.

W podobnym duchu odpowiedział posłowi prezydent Smetona, oświadczając, że coraz ściślejsza współpraca w dziedzinie intelektualnej, gospodarczej i in. stanowi jedną z gwarancyj pokoju w Europie Wschodniej.-

Stosunki litewsko-polskie w ujęciu "Berliner Tageblatt". "Liet.Aidas" Nr.61 /III.1934/: Korespondent "Berliner Tageblatt" komunikuje z Warszawy, że sytuacja pomiędzy Polską a Litwą w związku z podpisaniem paktu polsko-niemieckiego stała się jeszcze bardziej naprężona. Do sprawy konfliktu z Litwą w polityce polskiej odnoszą się, zdaniem "Berliner Tageblatt", z całą ostrożnością, nie chcąc dopuścić, by w Europie się wzmogło podejrzenie, iż Polska chce Litwę zagarnąć. Polska nie dąży do rozstrzygnięcia konfliktu z Litwą drogą siły. Tem niemniej po odprężeniu polsko-sowieckiem i polsko-niemieckiem problem litewski wysunął się na czoło zagadnień polskiej polityki zagranicznej. Zdaniem "Berl. Tageblatt", prasa polska Litwy nie atakuje, notując jedynie skrupulatnie każdy wypadek w polityce litewskiej.-

Urzędowy komunikat M-stwa Komunikacji w sprawie zatargu kolejowego pomiędzy Litwą a Łotwą. "Liet.Aid."Nr.61/III.34r/: Lit. M-stwo Komunikacji zamieszcza na łamach prasy następujący komunikat w sprawie zatargu kolejowego pomiędzy Litwą a Łotwą:

Komunikacja tranzytowa z Rygi i Libawy przez Możejki /terytorjum litewskie/ i z Kłajpedy przez Prekule /terytorjum łotewskie/ odbywała się na mocy litewsko-łotewskiej umowy kolejowej z 1922 r. Zgodnie z tą umową, uchwalono przepuszczać bez opłaty łotewskie pociągi tranzytowe, kursujące z Rygi do Libawy przez terytorjum litewskie /Łajżewo-Możejki-Łusza/ i litewskie pociągi tranzytowe, idące z Kłajpedy do rejonu szawelskiego przez terytorjum łotewskie /Kaloty, Prekule, Wajnoden/. Wagony bezpośredniej komunikacji z rejonu Możejek do Libawy i spowrotem były doczepiane do łotewskich pociągów tranzytowych, kursujących przez terytorjum Litwy i kolejom łotewskim płacono za nie po 1,1 kopiejce w złocie od osi wagonu za przebyty kilometr i tyleż otrzymywały koleje litewskie za transport wagonów łotewskich. Z tytułu tego transportu wagonów w czasie od 1925 r. do 1932 r. miały koleje łotewskie saldo na swą korzyść w wys.36.631 złotych franków, czyli 71.000 litów.

Po przeprowadzeniu kolei Telsze-Kretynga i skierowaniu części komunikacji do Kłajpedy przez Telsze, liczba kursujących przez terytorjum łotewskie pociągów litewskich została o połowę zmniejszona, podczas, gdy liczba pociągów łotewskich, idacych przez terytorjum Litwy, pozostała ta sama.

Koleje litewskie zaproponowały kolejom łotewskim przyczepianie litewskich wagonów, kursujących z Możejek do Libawy, nie do łotewskich tranzytowych pociągów, lecz do litewskich. Łotysze nie przyjęli jednak tej propozycji i w wyniku doszło do rewizji umowy tranzytowej.

W wyniku układów opracowano umowę węzłowej komunikacji na linji Rengi-Łajżewo-Łusza-Wajmoden-Kaloty-Szkuty i umowę w sprawie przewozu pasażerów i transportu towarów i bagażu. Dnia 11 grudnia 1933 r. umowy te zostały podpisane w Rydze i dnia 1 stycznia 1934 r. miały nabrać mocy.

Koleje litewskie zgodziły się na przedłużenie umowy do dnia 15 lutego, a później do 1 marca i nawet do 10 marca i zaprosiły przedstawicieli kolei łotewskich na konferencję w Kownie. Na tej konferencji rozważano kwestję nietylko opłaty za przepuszczanie kolei łotewskich, lecz również cały kompleks kwestyj, m.in. i łotewską tranzytową taryfę na linji Indra-Jałówka. Osiągnięto porozumienie co do pomienionych taryf oraz porozumienie w innych kwestjach.

Odpowiednie litewskie organy zatwierdziły umowę kowieńską. Spodziewano się wtedy również zatwierdzenia umowy ze strony łotewskiej, ale łotewski zarząd kolejowy nie uznał za możliwe przedstawić umowę dla zatwierdzenia, żądając nowych ustępstw, dotyczących formalności celnych względem transportowanych do Libawy towarów.

Wobec niezatwierdzenia przez Łotyszów umowy wypadło powrócić do podpisanych dnia 11 grudnia 1933 r. umów węzłowych.

Zawieszenie umowy nie jest przeto nagłem wydarzeniem, lecz powstało skutkiem długich rokowań z kolejami łotewskiemi, w czasie których koleje litewskie wykazały wiele cierpliwości i poszły na szereg ustępstw, czego nie uczyniły koleje łotewskie.-

Komitet Pomocy głodnym na Wileńszczyźnie. "Liet.Aidas Nr.62 /III.1934/ zamieszcza odezwę, podpisaną przez członków głównego Komitetu Pomocy głodującym na Wileńszczyźnie. Odezwa ta wzywa do składania ofiar na rzecz głodującej ludności w Wileńszczyźnie. Honorową prezeską Komitetu jest żona premjera p.Tubelisowa. W skład komitetu wchodzą: prof.Żemaitis - prezes, ks.Mironas i prof.M.Römer - wiceprezesi; Toluszis - skarbnik; Starkus - sekretarz.-

Echa wiersza Iłłakowiczówny na temat pojednania polsko-litewskiego w "Rytasie". "Rytas" Nr.61 /III.1934/: Poetka Iłłakowiczówna zamieściła w "Kurjerze Porannym" wiersz, skierowany do narodu litewskiego p.t."Czas się porozumieć". M.in. w wierszu wzywa poetka do "wyjęcia kolca, który wszystkim sprawia ból".

Przyp.redakcji "Rytasa": Wołanie poetki jest całkiem zrozumiałe. Nie należałoby jednak zapominać, że głos poetki stosowaćby się winien więcej do jej rodaków. Poetka, pragnąc wyrwać kolec, który "wszystkim sprawia ból", powinnaby nie dawać spokoju tym, którzy kolec ten stworzyli.-

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

Kronika.

Nowe niemieckie retorsje gospodarcze. Prasa kowieńska /z 15 i 16.III.1934/:Według otrzymanych w M-stwie Spraw Zagr. wiadomości, niemieckie władze celne rozpoczęły w tych dniach stemplowanie świadectw pochodzenia litewskich towarów eksportowanych do Niemiec, żądając za to specjalnej opłaty. To zarządzenie władz celnych uważane jest za dalsze pogwałcenie litewsko-niemieckiej umowy handlowej.

Jak wiadomo, stosując represje względem Litwy, zmniejszyły Niemcy kontyngent masła dla Litwy od 2.700 tonn rocznie do 50 tonn miesięcznie. Jak się jednak okazuje, Niemcy całkiem zamknęły swój rynek dla litewskiego masła. W ciągu ostatnich bowiem 2 miesięcy "Reichstelle für Handel und Industrie" nie wydała ani jednego zezwolenia na import z Litwy chociażby jednego centnara masła. To samo dotyczy również wwozu jaj z Litwy.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

Proces socjalistów-rewolucjonistów. "Liet.Aidas" Nr.61 /III.1934/:Sąd Wojskowy w Kownie rozpatrywać będzie wkrótce sprawę organizacji litewskich socjalistów-rewolucjonistów. Organizacja ta działała na szkodę Państwa Litewskiego.Członkowie organizacji brali również udział w puczu taurogskim /1927 r./. Na ławie oskarżonych zasiądą:K.Boruta /znany poeta/,J.Łukaszewicz, K.Jakubenas, J.Butkiewicz, A.Wilczyński,M.Szuvalis i Anna Borutowa-Kazańska.

IV. SPRAWY POLSKIE I INNYCH MNIEJSZOŚCI NARODOWYCH.

K r o n i k a .

A r e s z t i d e p o r t a c j a n a u c z y c i e l k i ."Dz. Kowieński" Nr.61 /III.1934/:12 marca została aresztowana zamieszkała w m.Szyrwintach nauczycielka prywatna p.Antonina Jankunówna i następnie z rozkazu władz administracyjnych wydalona etapem z granic pow.wiłkomierskiego do miejsca stałego zamieszkania na cały czas trwania stanu wojennego.-

A n t y p o l s k i e a n o n i m y ."Dzień Kowieński" Nr.62. /III.1934/:Jak donoszą z Olity, jeden z miejscowych Żydów p.S.K. otrzymał niedawno anonimowy list w jęz.litewskim następującej treści: "Panie, W Litwie może być miejsce tylko dla litewskości; wobec tego stanowczo Pana przestrzegamy:

W najbliższym czasie wymówić lokal klubowi "Pochodni". Jeżeli Pan tego nie zrobisz, będziesz uważany za wroga Litwy, a z takiemi żywiołami potrafimy odpowiednio postąpić".

Stronę humorystyczną tego incydentu stanowi okoliczność, iż w domu p.S.D. żadna instytucja polska nigdy się nie mieściła i obecnie nie mieści.-

VII. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.

"R y t a s" o p r o b l e m i e K ł a j p e d y ."Rytas" Nr.61 z 15.III.1934 r. Artykuł dr.Pakalniszkisa p.t."Problem kłajpedzki". Streszczenie:

Litwa nie uniknęła wytworów niemieckiej polityki zagranicznej. Przyłączenie Kłajpedy do Litwy rozszerzyło jedynie zakres tych problemów, w którym krzyżują się częstokroć interesy Litwy i Niemiec. Litwa stale była w stosunku do Niemiec ustępliwa, czasami nawet zbyt wiele. Są jednak granice, poza które wykraczać pod tym względem nie wolno pod grozą utraty niepodległości. Litwa zaczęła ostatnio stosować legalne środki dla ochrony swych interesów żywotnych. Niemcy nie przyznają jednak nigdy racji posunięciom administracji litewskiej w Kłajpedzie. Stosunki litewsko-niemieckie siłą rzeczy będą się więc pogarszać i to w stopniu tem większym im gorsza będzie międzynarodowa sytuacja Litwy. W związku z tem unikanie izolacji jest rzeczą konieczną, jak konieczne jest poczynienie poważnych kroków, by stosunki ze wszystkimi sąsiadami były normalne.

Uregulowanie stosunków z Polską wzmocniło/by/ międzynarodową sytuację Litwy zwłaszcza w tej części Europy Wschodniej. Jednocześnie wzmocniłoby ono polityczne stanowisko Litwy w Kłajpedzie. Takie uregulowanie stosunków z Polską, nieskierowane w żadnym stopniu przeciwko któremukolwiek z wielkich sąsiadów Litwy, ułatwiłoby stosunki litewsko-niemieckie. Z chwilą wzrostu bowiem politycznej wagi Państwa Litewskiego, Niemcy zwracałyby na nie większą uwagę i więcej by ceniły stosunki z Litwą.-

K r o n i k a .

U w z g l ę d n i e n i e j ę z y k a n i e m i e c k i e g o w s ą d z i e k ł a j p e d z k i m .Prasa kowieńska /z 15.III. 1934/:13 marca kłajpedzki sąd gminny rozważał pewną sprawę, w której oskarżeni byli dwaj mieszkańcy nie posiadający języka niemieckiego. Rozpatrujący sprawę sędzia Mendełowicz i prokurator Suvelnius badali oskarżonych w języku litewskim. Jedynie jeden z sędziów przysięgłych nie posiadał języka litewskiego i mowę prokuratora wypadło mu przełożyć na język niemiecki.

Jest to pierwszy wypadek, że sąd kłajpedzki uwzględnił żądania oskarżonych i rozważał sprawę w języku dla nich zrozumiałym.-

P r o j e k t r o z s z e r z e n i a p r o g i m n a z j u m l i t e w s k i e g o w S z y ł o k a r c z m i e .Prasa kowieńska /z 16.III.1934/:Jak podaje "Liet.Keleivis", zamierzane jest rozszerzenie progimnazjum litewskiego w Szyłokarczmie. Progimnazjum zostało założone przed 2 laty. Uczęszcza doń obecnie 90 uczniów.-

137